

Í fiskimarksmálinum krevst varsemi

- og færoyingar eiga tí at gera sær greitt, hvørjar avleiðingarnar av slíkum einvísu stigi, sum at flyta út á 70 fjórðingar, fara at verða, segði Hilmar Bech, tingmaður javnaðarflokksins í Suðuroy, undir viðgerðini av lógmansrøðuni á tingi

Henda lógmansrøðan, sum er til viðgerðar á lótingi fyri opnari mikrofon, varð hildin á ólavssøku seinast, og har dróg lógmaður fram gongdina í politiska arbeiðinum seinasta árið.

Góð figgarlig ár

Hvat tí figgarliga viðvirk, má sigast, er hetta hava verið góð ár, síðani sitandi stýri tók við fyri umleið tveimum árum síðani, og útflutningsvirkid er vaksið ár um ár, og útlit er fyri, at tað fer at verða hægri fyri 1972 enn fyri árið í fjør.

Tær útreiðslur, landskassin hevur eru vaksnar munandi, men samstundis eru inntøkur landskassans hækkaðar, uttan at neyðugt hevur verið at broyta skatta- og tollsatsirnar av týðningi, og kemur hetta av, at inntøkunar hjá tí arbeiðandi fólkinum eru óktar.

Prisurin á saltfiski og flaki eru so høgir, sum valla nakrantíð fyrr, og prisurin fyri sildamjøl og lýsi eru í uppgongd, og hetta eiga vit øll at gleðast um, tí hetta gevur vónir um, at okkara fiskimenn, kunnu fáa eina sámuliga inntøku fyri teirra strævna og vandafulla arbeiði, og teir, sum skipini eiga, kunnu sostatt eisini leggja pengar tilgóðar, so teir kunna byggja nýggj og tíðarhóskandi skip, til fiskimennin.

Av teimum upplýsingum, sum lótingsmenn hava fingið saman við lógmansrøðuni visir tað seg, at úrtøkan hjá fiskimonnum er vaksin ár um ár, og skulu tí her verða nevnd nøkur tol, ið visa hetta; her er miðalparturin hjá fiskimonnum:

	1969	1971
linuskip	21.200	36.000
nótaskip	33.700	51.500
frystiskip	22.800	46.700
saltfiskatrol.	28.400	34.100
flakatrolarar	33.800	46.400
idnaðarskip	30.500	38.300

Sambært fylgiskjøl til lógmansrøðuna er veiðingdin hjá færoyingum vaksin ár um ár, og bæði í 1970 og 1971 vóru veidd meira enn 207.000 tons fyri hvørt árið, og skyldast hetta fyrst og fremst okkara dugnaligu sjómonnum og teimum modernaðu skipunum við effektivum veiðiamboðum, og tað at hesi nýmótans og góðu skipini hava havt veiði-

møguleikar, t.v.s. at hesi skip hava kunnað farið víða um og havt loyvi at fiska inn móti 12 fjórðingum bæði við Ísland, Hetland, Noreg, Grønland, New Foundland, Labrador og aðrastaðni, men eisini fiskiskapurin í heimasjógvum hevur vundið uppá seg tey seinastu árin, og eftir upplýsingum frá Fiskivinnustovuni skuldu 33.000 tons vera veidd her við oyggjarnar í 1971, men hetta tal er helst ikki heilt rætt, tí ein partur av hesum 33.000 tonsunum eru veidd undir Íslandi m. a., so hetta talið er eitt sindur minni, og tí ikki álftandi.

Tað er týðuligt og greitt, at tann allar størsti parturin av samlaðu veiðuni er komin og kemur av fjørleiðunum, har fiskimenn okkara í fjør fiskaðu tilsamans 174.000 tons ella stívliga 84 pst. av samlaðu veiðuni, meðan heimafiskiskapurin í prosentum gav millum 15 og 16 pst.

Men hertil er at siga, at tann fiskur, sum verður fiskaður við Føroyar, kemur allur á land her og verður virkaður á flakavirkjunum og gevur arbeiði til heimafólkið.

Tað gleðiliga er hent við sildafiskiskapnum, sum fyrri mesta partin fer fram í Norðsjónum og við Hetland, at tað seinastu tíðina er stórar partur av veiðuni fluttur heim higar til lands til saltingar og flakaskeringar, og gevur hetta arbeiði til nógvar hendur samstundis sum útflutningsvirkid ókist, og miðað má verða ímóti, at mest møguligt av teirri sild, færoyskir fiskimenn veidda, kann verða virkað her heima, so tey pláss, har sildararbeiði enn ikki er komið í gongd eisini kunnu koma við í hesi vinnu.

Stór veiðinøgð

Hvat prisinum viðvikur sýnist útlitið fyri fiskivinnuna at vera gott, men harafurimóti sýnist tað sum at veiðimøguleikarnir á fjørleiðunum kunnu fara at gerast verri í framtíðini.

Sum øllum kunnugt hevur Ísland flutt fiskimark sitt út á 50 fjórðingar, og hvørjar avleiðingar hetta fer tað á er enn ilt at meta um.

Undir samráðingum við íslendingar sum lógmaður stóð

fyri eydnaðist at fáa í lag eina avtalu, sum gevur færoyingum loyvi at veiða við huki inn móti 12 fjórðingum og í støðum innan fyri 12 sum higartil, soleiðis at teir stóru linubátarnir framvegis hava møguleika til at leita á fiskileiðirnar har, og kunnu soleiðis verða góður stuðul undir flakafremleiðsluni á teimum stóru flakavirkjunum, og menn hava vónir um, at henda avtala fer at standa við í mong ár fram í tíðina; eisini fekt avtala um veiðiloysi fyri saltfiskatrolarar og teir trolarar, sum veiða til virkini heima í Føroyum, men tverri fekt ongin avtala um teir stóru flakatrolararnar.

Í fiskimarksmálinum krevst varsemi

Spurningurin um færoyska fiski markið hevur verið nóg frammi, síðani íslendingar tóku avgerð um hetta rísalo í fiskimarksflytingini, og hevur helst gjørt tað, at politiskur flokkur her á landi vildi yvirbjóða, og hevur tí sett fram uppskot um 70-fjórðinga fiskimark kring oyggjar okkara. Færoyingar, sum higartil bara hava havt hjallin á sjónum og serliga á fjørleiðunum, mugu gera okkum greitt hvørjar fylgjurnar kunnu fara at verða av einum slíkum einvísu stigi; vit mugu tí rokna við, at tey lond, har okkara fiskimenn veiða fara at gera líknandi tiltøk móti okkara egnu landsmonnum.

Um 70-fjórðinga fiskimark verður generelt at galda allaðaðni so meta fiskimenn, t.v.s. teir sum rokja fiskivinnuna, at veiðimøguleikarnir í Norðsjónum og við Hetland verða munandi skerðir fyri ikki at siga eingir, og á hesum leiðunum fiskaðu færoysk skip 114.000 tons ella 45 pst. av samlaðu veiðuni í 1971; tað sama kann sigast um leiðirnar við Noreg, Grønland, Labrador, New Foundland o. a. harvið verða fiskimenn okkara so at siga avskornir frá øllum fiskigrunnum á fjørleiðunum, og tað er við úrtøku úr hesum fiskiskapi, at okkara land fyrri ein stóran part er bygt upp.

Men so kann ein siga, at meira kann veiðast her við oyggjarnar, tá eingin annar uttan færoyingar sjálvir sleppa til at royna her, og rætt er tað, um okkara fiskiflota verður útbygdur, soleiðis at hann kann fiska alt tað stovnurin tolir, so kann ivaleyst fiskast nakað meira, enn tað sum færoyingar sjálvir hava fiskað her á grunninum til dagin í dag, men tá mugu menn ásanna, at onnur fiskiamboð enn lina og snellu mugu nýtast, tí summi fiskasløg fáast als ikki við hesum reiðskapum, og fer so allar færoyski fiskiflota at halda til á landgrunninum fer ivaleyst stundum at gerast trøngtligt og lítið verður í part til summar.

Tá eg nú komi frá eini

Hilmar Bech

bygd, har fólkid livir av fiskiskipi og man ofta tosar við skilamenn, sum hava farið víða um høg til at veiða, tá siga so gott sum allir, at færoyingar eiga ikki at eggia øðrum londum til at flyta fiskimark út, tí hvørja ferð vit missa ein fjórðing við Hetland, í Norðsjónum, við Noreg, við Grønland, við New Foundland við Labrador o. a. so missa vit fleiri ferðir tað vit kunnu vinna aftur her á landgrunninum við somu útflyting og tað má tí kennast hugstoytt fyri allar færoyskar fiskimenn og øll fiskimannaheim, tá egnu landsmenn okkara, ja menn, sum siga seg at umboða fiskimanna áhugamálið her á lótingi, leggja til brots fyri at skerja um veiðimøguleikar fiskimanna og harvið inntøkmøguleikar teirra, og slík framferð má harðliga átalast.

Nei æraðu landsmenn, fiskimarksmálið eigur ikki at verða nýtt, sum ósingar- og rumbulmál, tí her leikar meira á enn so fyri færoysku tjóðina, og tí má hvørt mans barn ásanna, at her má farast um við høg og skili, tí teir veiðimøguleikar fiskimenn okkara missa alla aðrastaðni við einum 70-fjórðinga fiskimarki her í Norðatlantshavi, tað verður ikki vunnid aftur her í heimasjógvum.

Men um tað hendir, at allir aðrir flyta út og fremmand skip fara at leita á landgrunnin her í stórtali, tá er støðan ein heilt onnur.

Teir, sum stila fyri at selja færoyskar fiskavorur, mugu leggja sær eina við at finna nýggjar marknaðir, sum kunnu geva pris fyri tey fiskasløg, okkara landsmenn hava gjørt lítið av at veiða higartil, eitt nú, longu, brosmu og onnur, tí ivaleyst kann veiðast meira av hesum fiskaslögum, bara menn finga betri pris, og væl gekst at sleppa av við tey.

Tað seinasta árið eru fleiri royndir gjordar fyri at finna nýggjar fiskileiðir, og Føroya lóting hevur játtad fitt av pengum til hesar royndir, og hóast úrlitið í summar ikki var hitt besta, má haldast fram við slíkum royndarfiskiskapi í framtíðini.

Ídnaðarviðurskiftini

Fyri at stuðla tann nýggja idnaðin, sum hevur tikið seg upp

í fleiri bygðum og sum vónandi fer at norast í framtíðini, vóru á figgarlógini seinast játtadar Føroyar Idnaðarfelag 150.000 kr. til stovnsseting av idnaðarstovu, og síðani hevur felagið sett idnaðarráðgevara, sum kann ráðgeva og vegleiða hjá monnum, sum hava hug og áraði til at fara í holt við idnað av ymsum slag, og síðsta vetur samtykti lótingið at broyta avskrivingsreglurnar nettupp við tí í huga fyri viðlagaligari avskrivingsreglum at stuðla tann nýggja idnaðin so hann skuldi eiga framtíðarmøguleikar, og lóg um iløugrunnar varð eisini samtykt, fyri at virkir skuldu kunna hava loyvi at leggja eina vissa peningahædd í grunn, og skuldi hesin peningur verða nýttur til at endurnýggja virkið, annars vildi hann verða skattaður.

Skipabyggingin, er komin í rettiliga figgarligu trøngstöðu, og eru orsøkirnar fleiri, men vónandi kann finnst fram til skilagóða loysn, ið kann greiða hesar trupulleikar, so at hesi virki kunnu fáast at bera seg, fyri tey arbeiðspláss, ið har eru ikki skulu verða niðurlagð.

Skipaflotin er óktur við umleið 4000 tonsnum tað seinasta árið, tá iðrokað eru bæði fiski- og farmaskip, her er talan um kraftblokkabátar og linuskip og smærri brúkt fiskifor, sum ikki eru dýrari enn so, at fiskimenn sjálvir hava maktad at keypa tey; hesi kunnu væl nýtast til heimafiskiskap og soleiðis skapa arbeiðsmøguleikar til fólkid á landi.

Ministalønin og fritíðarmálið

Ministalønin hjá fiskimonnum varð hækkað síðsta vár og er nú 2570 kr., so her er hend ein fitt hækking, síðani sjálfstýrslandsstýrið legði frá sær í 1966, tá var ministalønin umleið 1400 kr.

Í seinastu tingsetu var fritíðarløgin fyri á tingi, har landsstýrið skjeyt upp, at fritíðin skuldi verða longd stigvíst bæði í 1973 og 1974, soleiðis at hon frá 1974 skuldi vera 4 vikur, og fritíðarprosentin skuldi verða hækkað til 9½ pst. men uppskotið fall tverri, og á ólavssøku legði Jákup Lindenskov, landsstýrismaður uppskotið fram av nýggjum, og varð tað tá beint í lógarnevndina, sum hevur tað til viðgerðar, so vónandi kann tað verða samtykt í hesi tingsetuni.

Strandferðslan

Strandferðslan er eitt mál, sum ofta stendur fyri skotum her í tinginum við tað, at hon gevur undirskot, og roddir eru frammi um at lata privatar rutur rokja hesa sigling, tí tá vil hon gerast betri og billigari, men hesum sjónarmiði kann eg ikki taka undir í.

Tað er rætt, at strandferðslan gevur undirskot, og tí má verða miðað ímóti at leggja so til rættis, at hetta undirskotið kundi gjørt minni og helst falli burtur. Við tað at oyggjarnar liggja so spjaddar, verður siglingin dýrari, men tað má vera skylda hjá tí almenna